

Groepsdynamiek in de samentuin

Ce n'est pas le fait de porter le même maillot qui fait une équipe, c'est de transpirer ensemble

De hamvragen

Hoe doe je de taakverdeling in een samentuin?

- De taakverdeling wordt op voorhand besproken. De deelnemers kiezen zelf een taak waar ze zich goed bij voelen.
- Iedereen doet naar best vermogen een taak die hem ligt.
- Gebruik de fiches van Colette Courgette. De A3 fiche illustreert de mogelijke rollen die iemand kan opnemen in de samentuin. Per rol is er een A4 fiche waarop kort de kerntaken staan uitgeschreven. Als werkgroep van Velt kan je ze gratis ontlenu bij Velt.

BLOEMENVERZORGER

Velt is m. CEDES vzw
Illustratie © Isabel Bouthens

► kan tuiniers helpen op drukke momenten, als ze dat willen

► verzorgt de bloemen volgens afspraken die gemaakt worden

► overlegt af en toe samen met de anderen over de samentuin

► supportert voor de andere tuiniers

► kan de lessen van Velt volgen

www.velt.nu

Hoe trek je nieuwe tuiniers aan?

- Veel reclame maken, open tuin dagen e.a.
- via plaatselijk activiteitenboekje, met ecotuiniere demo of korte cursus
- mond-aan-mondreclame
- oproep in Seizoenen of op www.velt.be/ecozoekertjes

En hoe verwelkom je nieuwe tuiniers?

- Wissel namen uit!
- De nieuwe deelnemers worden steeds voorgesteld aan de groep.
- zorg voor een gastvrouw of -heer die verantwoordelijk is voor het onthaal van de nieuwe tuinier. Neem zeker samen het tuinreglement door.
- Nodig hen uit voor de praktijkbegeleiding of leerwandelingen
- Pols naar zijn/haar verwachtingen van de tuin.

Hoe maak je beslissingen in de samentuin? Met alle tuiniers of met de trekkersgroep?

- Dat verschilt van groep tot groep.
- In sommige tuinen worden beslissingen met iedereen samen genomen.
- In andere tuinen is er eerst een infoavond met iedereen. Dan wordt een trekkersgroep samengesteld
- Plan jaarlijks een evaluatievergadering op het einde van het seizoen. Hier kan je bespreken wat er (minder) goed ging en worden ook plannen gesmeed voor volgend teeltseizoen.
- Bespreek één keer per jaar het tuinreglement. Moeten er bepaalde afspraken herwerkt worden? Met de handleiding voor tuinreglementen zijn er ook pictogrammen beschikbaar om je reglement toegankelijk te maken. Je vindt ze [hier](#).
- In grote tuinen kan een ideeënbus een optie zijn om ideeën uit de groep los te krijgen.

Welke groepsactiviteiten kan je organiseren in een samentuin?

- Samen koken, samen uitleg geven, samen gier maken.
- veggie-BBQ, padenaanlegdag, poetsdag, pannekoekenslag
- composthoop keren
- praktijkbegeleiding: velt.be/samentuinen/ondersteuning-en-advies/praktijkbegeleiders
- vaste samenwerkdagen: zet in je oproep de urgentie van de to-do's in de kijker. Dat maakt vaak meer mensen warm om te komen.
- oogstfeesten (al dan niet voor de buurtbewoners)
- Groepsaankoop van zaden via de zadenactie van Velt. Hoe je dat doet, lees je [hier](#).

Lessen uit het bezoek aan 5 samentuinen – door Koen Steel

Zorro Mechelen

Kleine stadstuin in centrum Mechelen op onbebouwd perceel. 300m². 12 mensen uit de buurt doen mee. Voorgeschiedenis van grotere samentuin in zakken.

Wat valt op?

- Opbrengst is beperkt en bijkomstig, sociaal rendement is zeer hoog: deelnemers zijn vriendengroep geworden.
- Er doet een Syrisch gezin mee. Jong en oud zijn actief. Een gemeenschappelijk werkmoment per week. Er wordt helemaal geen probleem gemaakt van het feit dat niet iedereen evenveel kan meewerken. Basisvertrouwen primeert.
- Zoro draait vooral om sociaal contact, gezelligheid, recepten uitwisselen, gezonde voeding.
- Evolutie contacten met burens verloopt positief.
- De grote opkuiswerken van de grond zijn niet door de deelnemers zelf uitgevoerd...

Ganzenhofkes Duffel

Samentuin sinds 2015 op grond van de gemeente, in sociale woonwijk, 60 individuele percelen van 5 x 10m. Gemeente zorgde voor grote mooie berging (met composttoilet, opbergkastjes voor werktuigen voor elke tuinier, omheining, enz.). Veltprincipes worden toegepast. Wijk voelt zich door deze tuin opgewaardeerd.

Wat valt op?

- Eigen T-shirts.
- Vzw statuut.
- Subsidie gekregen van de Vlaamse Landmaatschappij.
- Er is altijd iets te drinken en te knabbelen, zitbanken en tafeltjes, ... hiervoor zorgen de hofdames en -heren.
- Momenteel 56 tuiniers, goede doorsnede van bevolking (jong oud, rijk arm, ziek gezond, autochtoon allochtoon).
- € 50 per jaar voor het huren van een perceel van 5 x 10m. Met 60 tuiniers/gezinnen worden 3000 m² bewerkt...
- 1 zaterdag per maand is gemeenschappelijk werkmoment.
- Composteren en onderhoud paadjes, berging gebeurt samen.
- Duidelijk communicatiesysteem: 1 emailadres ontvangt en verzendt de berichten
- Gesloten facebookgroep wordt door de helft van de deelnemers gebruikt.

- 1 BBQ per jaar €5 voor drankje en een stuk vlees. Extra vlees = €2. Optreden plaatselijk muziekgroepje.
- Welzijnsschakel van Duffel bewerkt een perceel van 100m².
- Verhoogde bakken voor mensen met rugproblemen (gemaakt van vierkante compostbakken)
- Kippenhok met verantwoordelijke die 's morgens en 's avonds langs komt. Eieren worden verkocht aan € 1 voor 6 eieren. 20 tuiniers staan op de "eierlijst".
- 1 x per jaar algemene vergadering. Bestuur vergadert om de 2 maanden.
- Er zijn bordjes in de vorm van een handje. Als je dit bordje op de rand van je perceel zet betekent dit 'Hier mag je een handje toesteken!'
- Er zijn ook vlaggen. Staat er een vlag bij een perceel wil dit zeggen 'Overvloedalarm! Oogst gerust mee'.
- Er mogen geen bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. Als er toch een hardnekkige plaag is die vraagt om aangepakt te worden, is het de stuurgroep die een biologisch bestrijdingsmiddel inzet.

De Veldstraat Zoersel

Ecologische samentuin sinds 2012 op een groot stuk grond van 1,5 ha, gekocht door Bart. Teeltwissel in gemeenschappelijke tuin, permacultuur en voedselbos. www.develdstraat.be. Staat open voor scholen, jeugdbewegingen, bijzondere jeugdzorg,...

25 actieve leden en 100 steunende leden. De actieve leden worden uitgenodigd om op 3 vast dagen in de week te komen meewerken (woensdag, vrijdag en zondag van 11 tot 17 u. Ook niet leden zijn dan welkom. De oogst wordt op die dagen verdeeld onder de aanwezige leden. Steunende leden betalen lidgeld omdat ze het project goed gezind zijn, maar ze komen niet werken en delen niet in de oogst (ze krijgen dit jaar wel voor het eerst een pompoen...)

Actieve en steunende leden betalen lidgeld. Hierbij wordt een richtbedrag van 25 euro per jaar per persoon voorgesteld. Het mag meer zijn, het kan ook wat minder zijn indien betrokkene het financieel moeilijk heeft. Dat bepaalt hij/zij zelf.

Wat valt op?

- Werking met actieve en steunende leden. De steunende leden betalen gemiddeld 25 euro = 2500 euro; dit volstaat voor de werkingskosten.
- Lidgeld is richtbedrag per persoon.
- Na 5 jaar is een kleine actieve vaste kern ontstaan die gewoonlijk meewerkt. Er is iemand van Nijlen en iemand van Duffel bij. De opbrengst wordt verdeeld onder deze actieve tuiniers. Niemand heeft het gevoel dat er misbruiken zijn.
- De bewerkte oppervlakte is relatief klein: 30 percelen van 8 meter lang...
- Interessante combinatieteelten: prei en postelein, ajuin en wortels, ajuin en look, basilicum onder tomaten; tomaten kunnen jaar na jaar op dezelfde plaats geteeld worden (in een serre, mits bemesting, ze houden van de droogte); de komkommers houden van veel vocht en staan in een andere serre.

Bonenakker Hoogstraten

Velt-samentuin in een sociale woonwijk, die een subsidie van de Vlaamse overheid gekregen heeft bij de opstart. 17 individuele tuintjes van 50m². Grond van het ocmw (grond is voor 10 jaar in bruikleen).

Wat valt op?

- Inrichting terrein is gerealiseerd door sociale tewerkstellingscel van de gemeente.
- Het gaat om individuele tuintjes, maar het is een intensief sociaal gebeuren en 'alles' wordt samen aangepakt. Er is een beurtrol om de planten in de serre water te geven, de tomaten te dieven, enz. Opbrengst van deze kleine tuintjes met telkens 6 percelen is beperkt (enkele aardappelstruiken, 15 preiplanten, 1m² ajuin, enz...). Maar de vriendschappen en de sfeer zijn wellicht veel belangrijker.
- 2 x per jaar samen eten: iedereen maakt iets lekkers...
- Goede samenwerking met Welzijnsschakels (hebben een eigen veldje, en de samentuin levert de pompoenen voor soep op de stoep), kringloopkrachten zorgen voor composteren, Praatpunt anderstaligen is nauw betrokken (er zijn momenteel 6 verschillende nationaliteiten actief in de samentuin).
- De samentuin doet mee aan de plaatselijke boerenmarkt.
- Er is een schooltuintje waar de kinderen van 6de leerjaar lagere school 1 x per week komen tuinieren.
- Het lidgeld voor de inwoners van de sociale woonwijk is gratis. Andere inwoners van Hoogstraten betalen groot lidgeld (20 euro) of klein lidgeld (10 euro) al naar gelang hun financiële mogelijkheden.
- Er is een afsprakennota gemaakt, die jaarlijks door de groep kan aangepast worden.
- Vier mensen vormen een trekkersgroepje.

De ideale tuin Posthof

“Het district Berchem heeft het goed getroffen op vlak van samentuinen. Buurtwerk vzw Posthof heeft in het district Berchem moestuinieren onder haar vleugels genomen en bouwde er een hele werking rond uit. Met hun project [‘stadsakker’](#) levert Buurtwerk Posthof een indrukwekkende bijdrage tot het aantal Antwerpse samentuinen. Er zijn ondertussen zeven samentuinen op verschillende locaties in het district Berchem. De ideale tuin ligt tussen sociale woningen aan een open veldje met bomen. Deze samentuin ligt buiten de Ring en heeft een ander karakter dan de tuintjes die tussen het drukke verkeer liggen. Het is een rustige plek waar het prettig tuinieren is. De samentuin heeft 16 percelen van vijf vierkante meter waarop 16 tuiniers hun ding doen. De ideale tuin ligt in Berchem Groenenhoek tussen sociale woningen. De ideale tuin is een echte buurttuin: bijna alle tuiniers komen uit de directe buurt en zijn blij met ‘hun’ moestuin. De meeste deelnemers tuinieren er al enkele seizoenen, maar blijven experimenteren met bijvoorbeeld kruiden en nieuwe groenten. Tuinafval verwerken ze hier tot compost in bakken die langs de moestuin staan. De nieuwe handwaterpomp maakt het leven van de tuiniers heel wat makkelijker: gedaan met gieters aansleuren! De sociale huisvestingsmaatschappij ‘de Ideale Woning’, die ook de omliggende woningen verhuurt, is eigenaar van het perceel. Zij staan volledig achter de samentuin. Een

medewerkster van de Ideale Woning vergadert mee in de tuin. Op die manier kunnen de tuiniers hun vragen rechtstreeks stellen.”

“[Buurtcentrum Posthof](#) wil met hun project mensen sensibiliseren rond lokale voeding en de kans geven hun eigen groenten te kweken. Andere doelstellingen zijn het vergroten van de biodiversiteit en het bij elkaar brengen van buurtbewoners. Naast het onderhouden van de publieke samentuinen teelt Posthof ook zijn eigen groenten. Dit doen ze in (de serres van) de Oogstraat met hun

sociaal tewerkstellingsproject. De groenten worden aangeboden op hun wekelijkse markt waar ook overschotten uit winkels van de Driekoningenstraat verdeeld worden. Deze markt is toegankelijk voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming en betaling gebeurt in de complementaire munt van Berchem (www.buurtijd.be). Posthof is met dit project uniek in Antwerpen en is voor ons een pionier op het vlak van het uitbouwen van een lokaal netwerk van samentuinen en het telen van groenten in de stad. En dat met succes! Met hun tuinen krijgt Posthof tientallen stadsbewoners aan het moestuinieren, is er voor elke samentuin een wachtlijst van welwillenden en worden hun zelfgeteelde groenten gesmaakt door hun publiek.

Wat valt op?

- 16 tuiniers uit de buurt huren een bak van 5m². Er is een wachtlijst.
- Ze betalen hiervoor in ‘Buren’, een lokale munt: een bak huren gedurende 1 jaar kost 5 Buren. Je kan Buren verdienen door bepaalde klussen/diensten te verrichten voor iemand anders... Met die Buren kan je sommige diensten betalen (zoals die moestuinbakken).
- Er is een systeem van ‘buddy’s’ voor nieuwkomers en nieuwe tuiniers.
- Mensen de kans geven om buiten te komen, contacten te leggen, te integreren is het belangrijkste. Dat er ook nog groenten en kruiden geteeld worden is leuk.
- “Beter een te kleine tuin, dan een te grote!” is een van de belangrijke richtpunten van Posthof vzw. Al zorgt de kleine tuin er wel voor dat je niet zoveel werk hebt, wat maakt dat de kans op ontmoeting van een andere tuinier beperkter is.
- De vzw ondersteunt dit netwerkje van stadstuinen met opbouwwerkers die hier een belangrijke hoofdopdracht van kunnen maken.